

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 9 sierpnia 2001 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Bronisław Czech (sprawozdawca)

SSN Maria Grzelka

Protokolant Anna Jasińska

w sprawie z powództwa A. I.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń (...) S.A. Inspektoratowi w Ł.
o zapłatę,
po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej w dniu 9 sierpnia 2001 r.
na rozprawie
kasacji powódki od wyroku Sądu Wojewódzkiego w (...)
z dnia 1 października 1998 r., sygn. akt III Ca (...),

**uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu
Rejonowego w Ł. z dnia 3 marca 1998 r., sygn. akt II C (...) i sprawę
przekazuje temu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania
a także orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Z. I. - matka powódki zawarła z pozwanym Zakładem Ubezpieczeń (...) S.A.
umowę ubezpieczenia posagowego dla powódki jako uposażonej. Okres opłacania

składek po 100 zł. miesięcznie wynosił 21 lat. Suma ubezpieczenia wynosiła 32.300 zł. (starych) z tym, że miała wzrastać o 1,2 % tak, że po upływie okresu ubezpieczenia powódka miała otrzymać świadczenie w kwocie 40.439 zł. (starych). Z tytułu tego ubezpieczenia w dniu 17 września 1997 r. pozwany wypłacił powódce kwotę 583,30 zł.

W pozwie powódka żąda zasądzenia od pozwanego kwoty 15.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 17 września 1997 r. tytułem reszty zwaloryzowanego świadczenia z wymienionej umowy ubezpieczenia.

Sąd Rejonowy w Ł. wyrokiem z dnia 3 marca 1998 r., II C (...), oddalił powództwo przyjmując, że zobowiązanie pozwanego zostało wykonane skoro powódka przyjęła bez zastrzeżeń kwotę 583,30 zł.

Apelację powódki oddalił Sąd Wojewódzki w (...) wyrokiem zaskarżonym kasacją, dzieląc stanowisko Sądu Rejonowego.

Powódka w kasacji zarzucając naruszenie art. 354 § 1 k.c. i art. 358¹ § 3 k.c. przez ich niezastosowanie, wniosła o uchylenie wyroków sądów obu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wskazana przez powódkę podstawa kasacji świadczy o tym, że istotną kwestią w sprawie jest ocena, czy w ustalonych okolicznościach sprawy doszło do wykonania przez pozwanego zobowiązania w rozumieniu art. 354 k.c.

Wykonanie zobowiązania skutkującego jego wygaśnięciem wyłącza możliwość zastosowania do świadczenia będącego przedmiotem tego zobowiązania przepisu art. 358¹ § 3 k.c. Kwestia oceny, czy i w jakich okolicznościach spełnienie świadczenia pieniężnego w nominalnej (albo nawet wyższej, bo np. częściowo zwaloryzowanej) wysokości stanowi wykonanie zobowiązania skutkujące wygaśnięciem zobowiązania, była przedmiotem kilku doniosłych wypowiedzi Sądu Najwyższego) wyrażających zapatrywanie, że zapłata przez dłużnika kwoty nominalnej stanowi jedynie spełnienie świadczenia, co automatycznie nie oznacza wykonania zaciągniętego zobowiązania, gdyż do tego niezbędne jest zaspokojenie wierzyciela. Zapatrywanie to opiera się na przepisie art. 354 § 1 k.c. wymagającym, aby wykonanie zobowiązania było zgodne ze społeczno-gospodarczym celem zobowiązania oraz zasadami współżycia społecznego, a także - ewentualnie - z ustalonymi zwyczajami. Sąd Najwyższy z naciskiem podkreślał, że wyrażne

oddzielenie aktu spełnienia świadczenia od zagadnienia wykonania zobowiązania zapobiega powstawaniu sytuacji, w których spełnienie przez dłużnika świadczenia w sposób formalny, zgodny z literą zobowiązania, nie zaspokajałoby uzasadnionego interesu wierzyciela. Tak może się dzieć w szczególności w wypadku istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, jest bowiem jasne, że zapłata kwoty nominalnej nie prowadzi wówczas do zaspokojenia interesu wierzyciela (zob. np. orzeczenia SN: uchwały z dnia 20 marca 1992 r., III CZP 16/92, OSNCP 1992, nr 9, poz. 162, i z dnia 3 kwietnia 1992 r., I PZP 19/92, OSNCP 1992, nr 9, poz. 166, oraz wyroki z dnia 28 września 1993 r., I CRN 74/93, OSNCP 1994, nr 7-8, poz. 162, z dnia 4 sierpnia 1994 r., I PRN 49/94, OSNAPUS 1994, nr 7, poz. 113, i z dnia 7 maja 1996 r., II CRN 52/96, Prok. i Pr. 1996, nr 9, poz. 42).

Ustalone okoliczności sprawy wskazują na to, że pozwany wypłacając powódce kwotę 583,30 zł. spełnił jedynie świadczenie pieniężne w nominalnej wysokości, co nie stanowi właściwego wykonania zobowiązania w rozumieniu art. 354 k.c. Spełnienie świadczenia nie doprowadziło zatem do wygaśnięcia zobowiązania. Możliwość waloryzacji sumy pieniężnej przewidzianej w umowie ubezpieczenia zostaje przeto otwarta. Sąd Rejonowy rozpoznając sprawę ponownie rozważy sposób tej waloryzacji w świetle wymagań z art. 358¹ § 3 k.c.

Skoro podstawa kasacji okazała się usprawiedliwiona, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji [art. 393¹³ k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 393¹⁹ i 391 k.p.c. oraz w zw. z art. 5 ust. 2 ustawy z 24.V.2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U Nr 48, poz. 554)].